

ПОКОТИНСЬКИЙ М. А.,
аспірант
(Державний податковий університет)

УДК 347.921
DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.3.13>

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ЗАХИСТУ ПРАВ АВТОРІВ КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМ У ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Стаття присвячена розкриттю актуальних до впровадження у національну систему захисту прав автора комп'ютерної програми міжнародних стандартів, формулюванню на цій основі перспективи подальшого розвитку захисту прав авторів у порядку цивільного судочинства. Опрацьовано роботи з проблематики, як: режим правової охорони комп'ютерних програм; цивільно-правовий захист суб'єктивних цивільних прав інтелектуальної власності судом; патентно-правова охорона винаходу, пов'язаного з комп'ютерною програмою; виключні права на твори науки, літератури та мистецтва як об'єкти цивільно-правової охорони. Таким чином, можна визначити такі особливості комп'ютерної програми як об'єкта авторського права у європейському правовому просторі, що можна визначити керівними щодо подальшого розвитку національного законодавства стосовно розвитку способів захисту прав авторів комп'ютерних програм: функціональне призначення (керування роботою машини); вираження у коді, що як правило не може бути сприйнятий користувачем безпосередньо; комп'ютерна програма не може бути зведена виключно до коду, оскільки це не узгоджується із її економічною цінністю (користувача цікавить не сам код, а функціонал програми). Визначено, що обмеження захисту прав на комп'ютерну програму зумовлене, з одного боку, можливістю її відносно легкого копіювання, а з іншого – необхідністю забезпечення можливості розробки іншого подібного програмного забезпечення. Не мають вважатись складовими вихідного чи об'єктного коду комп'ютерної програми змінні (тимчасові) дані, що утворюються в результаті роботи програми (наприклад, тимчасові дані комп'ютерної гри у конкретні моменти гри тощо). Визначено, що форма комп'ютерної програми як об'єкта авторського права, за європейською практикою, включає до себе не тільки вихідний (об'єктний) код, але й ознаки того, що конкретна програма містить у собі певні інструкції (здатна керувати роботою машини). Саме цей другий елемент представляє інтерес до розвитку у національному законодавстві про авторське право.

Ключові слова: міжнародні стандарти захисту, правовий захист, захист авторських прав, право автора на комп'ютерну програму, комп'ютерна програма, суд.

Pokotynski M. A. International standards for the protection of the rights of authors of computer programs in civil proceedings

The purpose of the article is to reveal the international standards that are relevant for the implementation of the national system of protection of the rights of the author of a computer program, to formulate on this basis the prospects for the further development of the protection of the rights of authors in civil proceedings. Works on issues such as: the regime of legal protection of computer programs have been elaborated; civil protection of subjective civil intellectual property rights by

the court; patent protection of an invention related to a computer program; exclusive rights to works of science, literature and art as objects of civil protection. Thus, it is possible to define the following features of a computer program as an object of copyright in the European legal space, which can be defined as guidelines for the further development of national legislation regarding the development of methods of protecting the rights of authors of computer programs: functional purpose (controlling the operation of the machine); an expression in the code that, as a rule, cannot be perceived by the user directly; a computer program cannot be reduced exclusively to code, as this is inconsistent with its economic value (the user is not interested in the code itself, but in the functionality of the program). It was determined that the limitation of the protection of rights to a computer program is caused, on the one hand, by the possibility of its relatively easy copying, and on the other hand, by the need to ensure the possibility of developing other similar software. Variable (temporary) data generated as a result of program operation (for example, temporary data of a computer game at specific moments of the game, etc.) should not be considered components of the source or object code of a computer program. It was determined that the form of a computer program as an object of copyright, according to European practice, includes not only the source (object) code, but also signs that a specific program contains certain instructions (capable of controlling the operation of the machine). It is this second element that is of interest for development in national copyright legislation.

Key words: *international protection standards, legal protection, copyright protection, author's right to a computer program, computer program, court.*

Вступ. Наприкінці 2022 року було прийнято новий Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX, який вступив у дію з 01.01.2023 року [1]. Прийняття закону є важливим кроком у гармонізації й адаптації національного законодавства у сфері інтелектуальної власності до стандартів ЄС. Новий закон став логічним продовженням реформи у сфері інтелектуальної власності, яка розпочалася 2020 року шляхом прийняття відповідного закону про національний орган інтелектуальної власності, законів, якими було змінено правове регулювання відносин промислової власності (зміни торкнулися винаходів, корисних моделей, промислових зразків, торговельних марок тощо). Закон України «Про авторське право і суміжні права» № 2811-IX унормував доволі багато відносин по-новому, у тому числі з урахуванням розвитку цифрового середовища та перехід багатьох об'єктів авторського права у цифрову форму. Зміни торкнулися також і способів та порядку захисту авторських прав. Однією з новацій було оновлення порядку позасудового захисту авторських та суміжних прав, які порушені в мережі Інтернет (так звана процедура «TAKE DOWN NOTICE»). Цей порядок є важливим з огляду на те, що практично всі об'єкти авторського права станом на сьогодні перемістилися у цифрове середовище, у мережу Інтернет, а кожен веб-сайт – це по суті сукупність цифрового контенту, який охоплює різні об'єкти авторського права (письмові твори, фотографічні твори, аудіовізуальні твори тощо). Відтак, у разі неправомірного використання таких творів на веб-сайті законом повинна бути передбачена швидка процедура реагування з боку правовласника з метою припинення порушення [2]. Погоджуючись із автором, зазначимо про існування й інших проблем захисту прав авторів комп'ютерних програм, відповідь щодо яких міститься саме міжнародному досвіді. Так, система захисту вказаних прав засобами авторського права не повною мірою враховує специфіку комп'ютерної програми як об'єкта авторського права: викладення її у вигляді вихідного чи об'єктного кодів, закладення у неї функціонального алгоритму тощо.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття актуальних до впровадження у національну систему захисту прав автора комп'ютерної програми міжнародних стандартів, формулювання на цій основі перспективи подальшого розвитку захисту прав авторів у порядку цивільного судочинства.

Огляд останніх досліджень. Проблематика захисту прав авторів на міжнародному рівні отримала увагу у роботах з таких питань, як: режим правової охорони комп'ютерних програм: національний та міжнародний досвід (Ходош А.В., 2023 р.) [3], патентно-правова охорона винаходу, пов'язаного з комп'ютерною програмою (Іванюченко О.В., 2014 р.) [4], цивільно-правовий захист суб'єктивних цивільних прав інтелектуальної власності судом (Данилюк А.І., 2016 р.) [5], виключні права на твори науки, літератури та мистецтва як об'єкти цивільно-правової охорони (Котляр А.О., 2014 р.) [6] та деяких інших. Водночас, з моменту їх виконання минув значний проміжок часу, що вимагає актуалізації їх результатів.

Виклад основного матеріалу. Стандарти захисту прав авторів у європейському правовому просторі містяться у значній кількості актів нормативного, роз'яснювального, рекомендаційного характеру, а також – в актах судового правозастосування, насамперед – рішеннях Європейського Суду з прав людини та Суду Справедливості ЄС. Зокрема, можна вказати на такі документи, як: Директива Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 р. про правовий захист комп'ютерних програм [7], Директива Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві [8], Директива Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про захист прав інтелектуальної власності [9], Директива Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про правовий захист комп'ютерних програм [10], Регламент Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року про право, застосовне до договірних зобов'язань (Рим I) [11], Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. [12], Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 24.07.1971 р. [13], Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20.12.1996 р. [14], Типові положення щодо захисту комп'ютерного програмного забезпечення, авторське право: щомісячний огляд Всесвітньої організації інтелектуальної власності [15], Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 р. [16]. Щодо судових актів, то прикладами можна навести: рішення Суду Справедливості ЄС від 11.06.2020 р. у справі *Brompton Bicycle Ltd v Chedech/Get2Get* [17], наказ Суду Справедливості ЄС від 30.01.2018 р. у справі *Murphy v EUIPO* [18], рішення ЄСПЛ від 12.07.2016 р. у справі *Sia Akka/Laa v. Latvia* [19], рішення ЄСПЛ від 07.07.2016 р. у справі «Зосімов проти України» [20].

Відповідно до законодавства ЄС і міжнародного права, що застосовується в Європейському Союзі, комп'ютерні програми повинні охоронятися як літературні твори в розумінні Бернської конвенції. Їх дефініція як така може викликати сумніви. Дійсно, хоча комп'ютерна програма може мати форму «тексту», тобто списку інструкцій, які має виконати комп'ютер, у багатьох відношеннях це особливий вид тексту, який не схожий ні на яку іншу категорію літературних творів.

Мета такої програми полягає не в тому, щоб її читати чи запускати будь-яким іншим способом безпосередньо користувачем, а в тому, щоб керувати роботою машини, здатної обробляти інформацію, а саме комп'ютера. Використовувана форма комп'ютерної програми, у якій такі програми зазвичай розповсюджуються користувачам, не читається людьми, оскільки вона призначена для виконання машиною. Крім того, навіть у зрозумілому для людини вигляді комп'ютерна програма зрозуміла лише кваліфікованим особам, оскільки вона написана на штучній мові (мові програмування), яка найчастіше недоступна пересічним користувачам цих програм. Це означає, що комп'ютерні програми як твори, що охороняються, мають одну особливо важливу особливість з точки зору авторського права: враховуючи спосіб роботи комп'ютерів, кожне використання програми зазвичай вимагає одного або кількох дій щодо її відтворення, дій, які підлягають дозволу з боку власника авторських прав на програму.

Тому охорона комп'ютерних програм, як вона задумана в законодавстві ЄС, помітно відрізняється від «звичайних» норм авторського права і більше схожа на спеціальну схему охорони. Така схема захисту надає власникам прав більший контроль, з одного боку, над діями користувачів у їхній приватній сфері, яка зазвичай виходить за межі авторського

права, а з іншого боку, над діями, які зазвичай не підпадають під виключні права автора, такі як зміна твору користувачем для його чи її власних потреб. Цей контроль настільки значний, що навіть просте ознайомлення з твором допускається лише у виняткових випадках, обмеженою мірою та за певних умов. Крім того, винятки, які зазвичай передбачені авторським правом, починаючи з винятку «приватної копії», виключаються зі схеми захисту комп'ютерних програм [21].

Зазначені особливості не отримали належної уваги законодавця у Законі «Про авторське прав і суміжні права». Зокрема, зазначений Закон містить статтю 25, присвячену правовому регулюванню вільного використання комп'ютерної програми. Водночас, зазначений Закон не містить специфічних способів та механізмів захисту прав авторів комп'ютерних програм, що відбивали б зазначені особливості цього об'єкту авторського права.

Охорона літературних творів має одне істотне обмеження, а саме те, що вона, в принципі, обмежується формою вираження твору, іншими словами, текстом. Питання в цій справі полягає в тому, чи може – і якщо так, то в якій мірі – охорона, надана правом ЄС комп'ютерним програмам, застосовуватися поза межами самого тексту. Іншими словами: як далеко можна розширити поняття «текст», коли йдеться про такі програми?

На практиці формами вираження комп'ютерних програм, які захищаються згідно з Директивою 2009/24, є вихідний код і об'єктний код, оскільки вони дозволяють відтворювати конкретну програму, повністю або частково. Навпаки, інші елементи комп'ютерної програми в ширшому розумінні, такі як, серед іншого, її функціональні можливості, не захищені цією директивою. Таке тлумачення Директиви 2009/24 – або директиви, яка їй передувала – як обмеження захисту вихідним кодом і об'єктним кодом комп'ютерної програми відповідає природі захисту авторським правом, оскільки літературні твори, схема захисту, обрана законодавчим органом ЄС. Така охорона обов'язково охоплює текст твору, оскільки у випадку літературного твору вираження інтелектуальної творчості автора відображається в тексті. Однак у випадку комп'ютерної програми текст є кодом, тобто структурованим набором інструкцій, згідно з якими машина повинна виконувати завдання, поставлені автором програми.

Комп'ютерна програма в широкому розумінні не може бути зведена до свого коду. Дійсно, те, що цікавить користувача і спонукає його або її заплатити ціну покупки комп'ютерної програми, – це не можливість отримати доступ до коду цієї програми, опція, яка зазвичай недоступна в будь-якому випадку, оскільки програма надається йому чи їй виключно у формі об'єктного коду, а радше функціональних можливостей програми, які за допомогою комп'ютера дозволяють досягти певного результату [21].

Врахування економічної складової комп'ютерної програми (її функціонал з точки зору покупця) відкриває широке поле для розвитку засобів охорони передусім, майнових прав авторів комп'ютерної програми. Зазначене положення може бути віднесено до перспективних положень захисту прав авторів комп'ютерних програм у європейському правовому просторі. Такі положення не діють наразі, але вони дедалі актуалізуються і мають бути враховані й у національній системі авторського права.

Обмеження захисту комп'ютерних програм їх виразом у формі коду також відповідає меті такого захисту. Ця мета полягає в тому, щоб захистити авторів програм від їх несанкціонованого відтворення та копіювання, яке стало дуже простим і недорогим у цифровому середовищі, а також від розповсюдження «піратських» копій цих програм. Проте захист комп'ютерних програм не повинен перешкоджати розробці конкуруючого або сумісного програмного забезпечення, за умови, що це програмне забезпечення не є просто копіями існуючих програм або використання програм законними користувачами у їхній приватній сфері. Тому логічно, що Суд обмежує захист тими формами вираження, які дозволяють відтворити комп'ютерну програму повністю або частково.

Значення змінних не є елементом коду комп'ютерної програми. Це просто дані, зовнішні по відношенню до коду, які комп'ютер створює та повторно використовує під час виконання програми. Ці дані не існують у момент створення програми її автором або коли

вона завантажується в пам'ять комп'ютера, оскільки вони генеруються лише під час виконання програми. Тому вони не дозволяють відтворювати програму або навіть її частину. Значення змінних не задовольняє критерію оригінальності, викладеному в статті 1(3) Директиви 2009/24, оскільки це не власне інтелектуальне творіння автора програми. У випадку таких програм, як відеоігри Sony, значення спірних змінних є результатом прогресу в грі та, зрештою, результатом поведінки гравця. Дійсно, автор розробив категорії змінних, які записуються, а також правила, за якими їх значення визначається в ході гри. Однак це значення само по собі вислизає від творчого контролю автора, оскільки воно обов'язково залежить від факторів, які неможливо передбачити заздалегідь, таких як поведінка гравця. Тому ця цінність не може бути захищена авторським правом.

Значення змінних, створених програмою, є лише перехідним, тимчасовим, оскільки воно може змінюватися під час виконання програми. Хоча вираження творчості автора не обов'язково має бути постійним, щоб користуватися охороною, наданою Директивою 2009/24, необхідно щоб об'єкт охорони можна було ідентифікувати з достатньою точністю та об'єктивністю. Констатується, що стаття 1(1)–(3) Директиви 2009/24/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про правовий захист комп'ютерних програм має тлумачитися так, що захист, наданий цією директивою відповідно до цього положення, не поширюється на вміст змінних, які захищена комп'ютерна програма передала в оперативну пам'ять комп'ютера та використовує під час його роботи, у ситуації, коли інша програма працює одночасно оскільки захищена комп'ютерна програма змінює цей вміст, однак об'єктний код або вихідний код останньої програми не змінюються [21].

Кожна комп'ютерна програма за своєю природою складається з двох вагомих елементів – коду та функціональних можливостей. Їх незалежність обумовлюється застосуванням до них різних режимів правової охорони. Водночас вони є нерозривно пов'язаними один з одним, оскільки код виступає формою вираження комп'ютерної програми, за результатами зчитування якого комп'ютером в дію приводиться та чи інша функція програми. Отже, автор статті переконаний, що дійсно ефективного захисту від потенційних правопорушень комп'ютерна програма може отримати лише у разі запровадження комплексного режиму її правової охорони. Тобто, національне законодавство повинно прямо передбачати можливість застосування до комп'ютерних програм різних форм правової охорони, визначаючи одночасно з цим чіткі критерії та умови кожної з них. Використання розглянутого в цій статті світового досвіду до розв'язання окресленої проблеми зіграє безумовно позитивну роль в контексті визначення базових принципів побудови такого режиму правової охорони комп'ютерних програм [3, с. 208].

Відповідно до п. 26 статті 2 Закону «Про авторське право і суміжні права комп'ютерна програма визначається як зокрема, «інструкція... виражена у вихідному або об'єктному кодах». Таким чином, зовнішнім вираженням (формою комп'ютерної програми, що отримує правову охорону) є тільки код, а інструкція віднесена скоріше до змісту програми. Це не повною мірою відповідає європейській практиці захисту прав авторів комп'ютерних програм. Так, власник авторського права на комп'ютерну програму подав позов проти ліцензіатана тій підставі, що останній вніс зміни до цієї програми без згоди першого. Цей позов, поданий до французького суду першої інстанції, який відхилив його, ґрунтувався на відповідальності за порушення авторського права (відповідальність *ex delicto*), а не на порушенні умов договору (відповідальність *ex contractu*). Вирішуючи зазначене питання Суд справедливості ЄС виходив з наступного. Законодавчий орган ЄС не вимагає, щоб заходи, процедури та засоби правового захисту, прийняті в державах-членах для захисту інтелектуальної власності, максимально демонстрували якості, перелічені в статті 3 Директиви 2004/48, тобто вони повинні бути найбільш ефективними, або найбільш переконливим або створювати найменші перешкоди для законної торгівлі. Директива базується на мінімальних стандартах (стаття 2(1)). За відсутності процесуальних норм, що впливають з Директиви 2004/48, або для того, щоб ґрунтуватися на тих, які вона містить, національний законодавчий орган має

встановити процедурні рамки, призначені для забезпечення дотримання прав, на які посиляється ця директива. Він повинен робити це з належним урахуванням правил самої Директиви та, у будь-якому випадку, принципів еквівалентності та ефективності [21].

Зазначене, у поєднанні із наведеними вище положеннями про змінні дані у комп'ютерній програмі надає підстави для висновку, що зовнішня форма комп'ютерної програми як об'єкту авторського права має включати й відповідну інструкцію, що закладена в основу програми, а не тільки власне код програми. Тоді й відпадуть проблеми із розмежуванням постійних та змінних даних комп'ютерної програми як об'єкту авторського права. Крім того, це стане на заваді реєстрації як комп'ютерних програм будь-яких кодів, ще містять відповідних інструкцій.

Проведене дослідження надає підстави для таких **висновків**.

Таким чином, можна визначити такі особливості комп'ютерної програми як об'єкта авторського права у європейському правовому просторі, що можна визначити керівними щодо подальшого розвитку національного законодавства стосовно розвитку способів захисту прав авторів комп'ютерних програм: функціональне призначення (керування роботою машини); вираження у коді, що як правило не може бути сприйнятий користувачем безпосередньо; комп'ютерна програма не може бути зведена виключно до коду, оскільки це не узгоджується із її економічною цінністю (користувача цікавить не сам код, а функціонал програми).

Обмеження захисту прав на комп'ютерну програму зумовлене, з одного боку, можливістю її відносно легкого копіювання, а з іншого – необхідністю забезпечення можливості розробки іншого подібного програмного забезпечення.

Не мають вважатись складовими вихідного чи об'єктного коду комп'ютерної програми змінні (тимчасові) дані, що утворюються в результаті роботи програми (наприклад, тимчасові дані комп'ютерної гри у конкретні моменти гри тощо).

Таким чином, форма комп'ютерної програми як об'єкта авторського права, за європейською практикою, включає до себе не тільки вихідний (об'єктний) код, але й ознаки того, що конкретна програма містить у собі певні інструкції (здатна керувати роботою машини). Саме цей другий елемент представляє інтерес до розвитку у національному законодавстві про авторське право.

Список використаних джерел:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. *Відомості Верховної Ради України* офіційне видання від 01.12.2023 – 2023 р., № 57, стор. 2, стаття 166.
2. Тарасенко Л. Порядок припинення порушень авторського права з використанням мережі інтернет: новації правового регулювання. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2023. № 76. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/law/article/view/11797> (дата звернення: 19.06.24 р.).
3. Ходош А.В. Режим правової охорони комп'ютерних програм: національний та міжнародний досвід. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 205–208. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2023/46.pdf (дата звернення: 18.06.24 р.).
4. Іванюченко О.В. Патентно-правова охорона винаходу, пов'язаного з комп'ютерною програмою : дис. ... к.ю.н. : 12.00.03; Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ, 2014. 250 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0414U004457/> (дата звернення: 17.06.2024 р.).
5. Данилюк А.І. Цивільно-правовий захист суб'єктивних цивільних прав інтелектуальної власності судом: дис. ... к.ю.н.: 12.00.03; Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності Національної академії правових наук України. Київ, 2016. 256 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0416U004349/> (дата звернення: 17.06.2024 р.).
6. Котляр А.О. Виключні права на твори науки, літератури та мистецтва як об'єкти цивільно-правової охорони (вітчизняний та міжнародний аспект): дис. ... к.ю.н.: 12.00.03;

- Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2014. 181 с. URL: <https://nrat.ukrintei.ua/searchdoc/0414U003849/> (дата звернення: 17.06.2024 р.).
7. Директива Ради 91/250/ЄЕС від 14 травня 1991 р. про правовий захист комп'ютерних програм. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/1991/250/oj> (дата звернення: 19.06.24 р.).
8. Директива Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2001 року про гармонізацію певних аспектів авторського права та суміжних прав в інформаційному суспільстві. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj> (дата звернення: 19.06.24 р.).
9. Директива Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про захист прав інтелектуальної власності. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj> (дата звернення: 19.06.24 р.).
10. Директива Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про правовий захист комп'ютерних програм. URL: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/24/oj> (дата звернення: 19.06.24 р.).
11. Регламент Європейського Парламенту та Ради від 17 червня 2008 року про право, застосовне до договірних зобов'язань (Рим I). URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2008/593/oj> (дата звернення: 19.06.24 р.).
12. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994 р. *Офіційний вісник України* офіційне видання від 12.11.2010 – 2010 р., № 84, стор. 503, стаття 2989, код акта 53260/2010.
13. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів 24.07.1971 р. *Офіційний вісник України* офіційне видання від 18.10.2007 – 2007 р., № 75, стор. 173, стаття 2809, код акта 41116/2007.
14. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20.12.1996 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text (дата звернення: 19.06.24 р.).
15. Типові положення щодо захисту комп'ютерного програмного забезпечення, авторське право, щомісячний огляд Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ), № 1, 1978 р., стор. 7. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/copyright/120/wipo_pub_120_1978_01.pdf (дата звернення: 19.06.24 р.).
16. Угода про заснування Світової організації торгівлі від 15.04.1994 *Офіційний вісник України* офіційне видання від 05.07.2010 – 2010 р., № 48, / № 33, 2010, ст. 970; № 84, 2010, ст. 298 /, стор. 226, стаття 1601, код акта 51720/2010.
17. Judgment of the Court of 11 June 2020, Brompton Bicycle Ltd v Chedech/Get2Get, C833/18, EU:C:2020:461. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=227305&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3325549> (дата звернення: 19.06.24 р.).
18. Order of the Court of 30 January 2018, Murphy v EUIPO, C538/17 P, EU:C:2018:47. URL: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=originality&docid=199063&pageIndex=0&doclang=en&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=2730520#ctx1> (дата звернення: 19.06.24 р.).
19. Case of Sia Akka/Laa v. Latvia, 562/05, 12/07/2016. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-164659> (дата звернення: 19.06.24 р.).
20. Case of Zosymov v. Ukraine, 4322/06, 07/07/2016. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-164467> (дата звернення: 19.06.24 р.).
21. Opinion of Advocate General Campos Sánchez-Bordona of 25 April 2024, Sony Computer Entertainment Europe Ltd v Datel Design and Development Ltd, Datel Direct Ltd, JS, C 159/23, EU:C:2024:363. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:62023CC0159> (дата звернення: 19.06.24 р.).

